

Łucja Biel

Uniwersytet Warszawski

Tłumaczenie prawa unijnego a centralne pojęcia przekładoznawstwa

Tłumaczenie jest językiem Europy.

Umberto Eco

Unia Europejska (UE) jest organizacją międzynarodową, która powstała dzięki wieloletnim wysiłkom na rzecz integracji politycznej, terytorialnej, gospodarczej i społecznej w obrębie Europy. W skład UE wchodzi obecnie 28 państw, a 24 języki uzyskały status języków urzędowych. Wielojęzyczność Unii Europejskiej powoduje nieodzowność udziału tłumaczy i tłumaczeń w procesie komunikacji instytucjonalnej. Tłumaczenia stanowią fundament funkcjonowania Unii Europejskiej – ich koszt szacuje się na 1% rocznego budżetu ogólnego UE, ok. 2 euro rocznie na obywatela unijnego [*Frequently asked...*].

Tłumaczenia unijne mają szczególny status i podlegają szczególnym uwarunkowaniom proceduralnym, politycznym i ideologicznym. Celem artykułu jest analiza specyfiki przekładu prawa unijnego w świetle centralnych pojęć przekładoznawstwa, takich jak: tekst źródłowy, tekst docelowy, proces tłumaczenia, ekwiwalencja czy jakość tłumaczenia. Rozważania mają na celu ustalenie, czy przekład unijny wymaga odrębnych ram teoretycznych. Artykuł stanowi również próbę syntezy licznych opracowań, stanowisk i interpretacji dotyczących przekładu unijnego.

Klasyfikacja tłumaczeń unijnych

Tłumaczenie unijne jest szerokim pojęciem obejmującym tłumaczenie na potrzeby instytucji unijnych takich jak Komisja Europejska,

Parlament Europejski czy Trybunał Sprawiedliwości. Obejmuje różne gatunki tekstów, w szczególności: akty prawne, orzeczenia, komunikaty prasowe, sprawozdania, strony internetowe i poradniki. Tłumaczenia unijne są typem tłumaczeń instytucjonalnych ze względu na normy instytucjonalne, którym podlegają [Koskinen, 2000: 50; Wagner et al., 2002: 65; Felici, 2010: 101]. Niektórzy autorzy zaliczają tłumaczenia unijne do kategorii tekstów politycznych [np. Trosborg, 1997: 147].

Tłumaczenia unijne można klasyfikować według różnych kryteriów. Jednym z nich jest kierunek przepływu dokumentów: 1) dokumenty wychodzące z instytucji; 2) dokumenty przychodzące (np. dokumenty kierowane przez rządy krajowe); 3) wewnętrzny obieg dokumentów (Wagner et al., 2002: 67]. Innym kryterium jest gatunek tekstu i związany z nim stopień instytucjonalizacji tłumaczenia: 1) teksty prawne i prawnicze; 2) teksty administracyjne; 3) teksty informacyjne i techniczne [Felici, 2010: 101].

Tłumaczenie prawa unijnego jako odrębna kategoria tłumaczenia unijnego

W klasyfikacjach tłumaczeń unijnych nierzadko wyróżnia się tłumaczenia prawne i prawnicze jako odrębną kategorię. Nie jest to jednak kategoria homogeniczna i w szczególności konieczne jest wydzielenie w jej obrębie tłumaczenia unijnych aktów prawnych ze względu na odmienny status i tryb ich wykonywania (np. w stosunku do tłumaczenia orzeczeń sądów unijnych, por. McAuliffe, 2012).

Prawo unijne ma prymat nad prawem krajowym. Unijna polityka wielojęzyczności gwarantuje obywatelom UE dostęp do prawa unijnego w ich języku urzędowym. Na podstawie rozporządzenia Rady nr 1 z 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej unijne akty prawne są uchwalane i publikowane w Dzienniku Urzędowym we wszystkich 24 językach urzędowych UE¹, a więc w 24 wersjach językowych.

Mając na uwadze obowiązkową wielojęzyczność unijnych aktów prawnych, w artykule będę posługiwać się wąskim pojęciem

¹ Pewne ograniczenia dotyczą języka irlandzkiego [por. rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2015/2264].

tłumaczenia prawa unijnego. Należy podkreślić, że łączy ono w sobie cechy tłumaczeń prawnych i prawniczych, unijnych, instytucjonalnych i politycznych.

Status tłumaczenia – tłumaczenie autorytatywne

Jedną z najważniejszych cech tłumaczenia wielojęzycznego prawa unijnego jest jego status tłumaczenia autorytatywnego. Tłumaczenie prawa unijnego ma moc prawa [Šarčević, 1997: 21], jest wiążącym prawem i zachowuje charakter preskryptywny. Przykładowo rozporządzenia wiążą w całości i są bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich, a zatem przetłumaczone na język polski i opublikowane w Dzienniku Urzędowym rozporządzenie obowiązuje w Polsce i stanowi część krajowego porządku prawnego. Natomiast dyrektywy, które wiążą co do celu, podlegają transpozycji do prawa krajowego, którą Kjaer określa mianem tłumaczenia wewnątrzjęzykowego [por. 2007: 78]. Dla porównania: prototypowe tłumaczenie prawne (tłumaczenie prawa krajowego) ma funkcję jedynie informacyjną i nie ma mocy prawnej – jak podkreśla Giuliana Garzone, tłumaczenie prawa krajowego „jest *Verständnishilfe* o statusie tekstu równoległego, glosy czy komentarza służącego za klucz dostępu do oryginału” [2000: 6, tłumaczenie Ł. B.]. Tłumaczenie autorytatywne funkcjonuje w niektórych organizacjach międzynarodowych, np. UE i ONZ [szerzej Hermans, 2007: 7-17; Prieto Ramos, 2014], a także w krajach z dwujęzycznym (lub wielojęzycznym) systemem prawnym, np. Belgia, Kanada czy Szwajcaria. Jednakże tłumaczenie w organizacjach międzynarodowych wyróżnia się na tym tle bezprecedensową skalą wielojęzyczności oraz skomplikowaną interakcją między elementami krajowymi a ponadnarodowymi.

Zatarcie granicy pomiędzy oryginałem a przekładem

W procesie tłumaczenia prawa unijnego następuje zatarcie granicy pomiędzy oryginałem a przekładem [Felici, 2010: 105]. Jest to wynikiem stosowania zasady równej autentyczności wersji językowych [Šarčević, 1997: 64; Cao, 2007: 73]. Z prawnego punktu widzenia wszystkie 24 wersje językowe, w których stanowiące jest prawo unijne, są wiążące i równoważne. A zatem wersja polska rozporządzenia ma taką samą

moc prawną jak jego wersja angielska czy francuska, nawet jeżeli to wersja angielska pełniła rolę wiodącą (rolę oryginału) z racji uprzywilejowanego statusu języka angielskiego jako głównego języka proceduralnego². Po uchwaleniu aktu normatywnego przez Parlament Europejski i jego publikacji w Dzienniku Urzędowym oryginał i tłumaczenia zastępowane są przez równoważne wersje językowe, które tworzą jeden akt prawny. Publikacja w Dzienniku Urzędowym – zwana przez Theo Hermansa „uwierzytelnieniem” (ang. *authentication*) – „wymazuje pamięć” o procesie tłumaczenia, a „amnezja” dotyczy nie tylko tłumaczenia, ale również oryginału” [Hermans, 2007: 10, tłumaczenie Ł. B.].

Przyjmuje się *a priori*, że akt prawny ma takie samo znaczenie we wszystkich wersjach językowych. W literaturze podkreśla się, iż jest to fikcja prawna niezbędna do zagwarantowania równego traktowania języków urzędowych [Cao, 2007: 73; Doczekalska, 2009: 361; Šarčević, 2013: 8]. W praktyce rozbieżności są nieuniknione, gdyż proces tłumaczenia jest „inherentnie niedoskonały” [Šarčević, 2013: 8, tłumaczenie Ł. B.]. W razie wystąpienia rozbieżności i wątpliwości interpretacyjnych są one rozstrzygane przez Trybunał Sprawiedliwości poprzez zestawienie i porównanie wszystkich wersji (Wyrok Trybunału z 6.10.1982 r. w sprawie 282/81 Srl CILFIT i Lanificio di Gavardo SpA przeciwko Ministero della Sanità). Jest to konsekwencją zasady równej autentyczności wersji językowych.

Tekst źródłowy – „zanikający” oryginał

Tłumaczenie unijne wpisuje się w zaobserwowany przez duńskiego badacza Caya Dollerupa szerszy trend „zanikającego” oryginału (ang. *vanishing original*) w tradycyjnym sensie [Dollerup, 2004]. Ze względu na skomplikowaną procedurę legislacyjną tekst źródłowy jest niestabilny, niefinalny i dynamiczny [Wagner, 2000]. Może być w znacznej mierze „recyklingowany”, tj. czerpać fragmenty z innych aktów prawnych czy wcześniejszych wersji, a także obejmować nowy materiał z różnych języków [Dollerup, 2004: 197]. Tekst źródłowy jest produktem kolektywnym, pisanym i redagowanym przez wielu autorów [Koskinen, 2000: 59], co często prowadzi do rozmycia odpowiedzialności za jego

² Języki proceduralne – angielski, francuski i niemiecki.

ostateczny kształt. Istotną bolączką tłumaczy jest brak stabilności tekstu źródłowego i brak „tekstu-matki”. Tekst w trakcie tłumaczenia jest zmieniany (dodawane lub usuwane są akapity, zmieniana jest terminologia); oryginał może mieć kilka wersji, gdyż mogą nad nim równocześnie pracować zarówno różne instytucje, jak i różne służby w obrębie jednej instytucji [Stefaniak, 2013: 62].

Tekst źródłowy wymaga odpowiedniego przygotowania do tłumaczenia wielojęzycznego w celu usunięcia potencjalnych przeszkód dla tłumaczy. Przypomina to proces internacjonalizacji w lokalizacji [por. szerzej Biel, 2014: 65-67] i polega m.in. na: neutralizacji kulturowej, uproszczeniu składni, stosowaniu w miarę możliwości ponadnarodowej siatki pojęć, tworzeniu tekstów w unijnym wariacie angielszczyzny. Większość tekstów unijnych tworzą nierodzeni użytkownicy języka angielskiego lub francuskiego [Wagner et al., 2002: 70]. W rezultacie teksty źródłowe mają charakter hybrydowy.

Wieloetapowy proces tłumaczenia – tłumaczenie jako jeden z etapów wielojęzycznej procedury legislacyjnej

W prototypowej sytuacji tłumaczeniowej najpierw powstaje tekst źródłowy, a po jego finalizacji rozpoczyna się proces tłumaczenia. W przypadku tłumaczeń unijnych taka procedura jest stosowana wyłącznie przed przystąpieniem danego kraju do Unii Europejskiej. Państwa kandydujące są zobligowane do przetłumaczenia unijnego dorobku prawnego (*acquis*) i do dostosowania do niego prawodawstwa krajowego. Tłumaczenie jest koordynowane przez rząd danego kraju i przebiega poza instytucjami unijnymi. Tłumaczenie na etapie przedakcesyjnym jest statyczne, gdyż teksty źródłowe mają charakter finalny.

Na etapie poakcesyjnym – i jest to standardowa sytuacja – tłumaczenie jest integralnym elementem procedury legislacyjnej i jest obecne na wszystkich jej etapach. Odbywa się równocześnie z procesem tworzenia aktu prawnego. Jest to proces wieloetapowy i wielojęzyczny, z częstym przełączaniem kodów. Wniosek aktu prawnego jest opracowywany w języku proceduralnym (w zdecydowanej większości przypadków jest to obecnie język angielski), a następnie – zanim zostanie przekazany Radzie – jest tłumaczony na pozostałe języki urzędowe. Akt prawny jest przedmiotem konsultacji merytorycznych i politycznych, które odbywają się w językach krajowych, w których to również nanoszone są

poprawki. Poprawki są następnie tłumaczone i uwzględniane w innych wersjach językowych. Co ważne, tłumaczenie obecne jest na wszystkich etapach procesu legislacyjnego, a nie tylko na jego etapie końcowym [Doczekalska, 2009: 360]. Jak podkreśla prawnik-lingwista z Rady Colin Robertson, prowadzi to do „świadomej «fuzji» wszystkich wersji językowych w jeden wielowątkowy przekaz” [2010: 146-147]. Z uwagi na powyższą procedurę niektórzy badacze podkreślają, że w kontekście tłumaczenia unijnych aktów prawnych nie powinno się używać terminu „tłumaczenie” czy „tłumaczenie prawne”. Proces ten lepiej charakteryzują określenia: „międzyjęzykowa reprodukcja tekstowa” (ang. *interlingual text reproduction*; Kjær, 2007: 87) czy „wielojęzyczne tworzenie prawa” (ang. *multilingual drafting*; Stefaniak, 2013: 59), gdyż głównym jego celem jest stworzenie tekstu prawnego wyrażonego w kilkunastu zgodnych wersjach językowych [Kjær, 2007: 87; Stefaniak, 2013: 59].

Tekst docelowy – tłumaczenie

Tekst docelowy stanowią równorzędne wersje językowe, które komunikują takie samo znaczenie w 24 językach urzędowych. Mimo że instytucje unijne nie mają oficjalnej polityki tłumaczeniowej [por. Koskinen, 2008: 66], wielojęzyczność często oznacza preferowanie strategii tłumaczenia dosłownego, zarówno na poziomie składniowym, jak i terminologicznym, w celu zapewnienia jednolitej wykładni prawa unijnego. J. W. C. Baaij podkreśla, że prawo unijne wymaga tłumaczenia zorientowanego na źródło, a nie na odbiorcę [2010]. Strategia ta nie oznacza tłumaczenia słowo w słowo, ale wiąże się z unikaniem typowej dla procesu tłumaczenia adaptacji kulturowej [Koskinen, 2000: 56]. I tak, tłumaczom zaleca się unikania terminów prawa krajowego, które mają zbyt „krajowe” konotacje, zwłaszcza w tłumaczeniu dyrektyw, które podlegają transpozycji do prawa krajowego. Stosowanie terminów prawa krajowego uważa się za „wchodzenie na teren zastrzeżony dla parlamentów narodowych” [Wagner et al., 2002: 64]. Na potrzeby prawa unijnego nierzadko tworzy się neologizmy – neutralne terminy ponadnarodowe.

W rezultacie język tekstów docelowych ma charakter hybrydowy. Ze względu na ograniczenia związane z procesem tłumaczenia można założyć, że hybrydowość tekstów docelowych jest większa niż hybrydowość

tekstów źródłowych. Jak pokazują badania nad polskim eurolektem [Biel, 2014], język prawa unijnego istotnie odbiega od języka prawa krajowego, wykazując „dywergentne” (niskie) dopasowanie tekstowe i niewielkie poszanowanie konwencji języka docelowego. Jedną z przyczyn jest wypracowanie przez prawo unijne własnych konwencji unikalnego stylu na bazie anglosaskiego systemu prawa precedensowego (*common law*) oraz kontynentalnych systemów prawa cywilnego [por. Šarčević, 2001: 43]. Inną przyczyną są zniekształcenia charakterystyczne dla procesu tłumaczenia (np. interferencja). Skutkuje to „ekstremalną widocznością tłumaczenia” [Koskinen, 2000: 61; tłumaczenie Ł. B.] – teksty docelowe niosą liczne sygnały obcości i inności. Z tego powodu język unijny nierzadko określa się pejoratywnie mianem eurożargonu czy euromowy.

Ekwiwalencja

Kolejnym pojęciem przekładoznawstwa, które wymaga adaptacji w kontekście tłumaczenia prawa unijnego, jest ekwiwalencja. Jak podkreśla Šarčević, „zasadę wierności wobec tekstu źródłowego wypiera zasada wierności wobec całego aktu normatywnego” [1997: 112]. Zakłada się, że ekwiwalencja istnieje między wszystkimi wersjami językowymi aktu normatywnego, tj. między oryginałem a tekstem źródłowym, ale również między poszczególnymi tłumaczeniami na inne języki. Z tego względu ekwiwalencję nazywa się również konkordancją wielojęzyczną [Wagner, 2000].

Ponadto ekwiwalencja nie jest wymogiem jakościowym, ale cechą *a priori* tłumaczeń unijnych [Koskinen, 2000]. Ekwiwalencja istnieje przez „proklamację” [Hermans, 2007: 11]; nie jest inherentną cechą tekstu, lecz zostaje „ogłoszona poprzez zewnętrzny, instytucjonalny perlokucyjny akt mowy” [Hermans, 2007: 24; tłumaczenie Ł. B.]. Jest to ekwiwalencja egzystencjalna, ponieważ główną symboliczną funkcją wersji językowych jest ich istnienie, które jest ważniejsze niż ich funkcja komunikacyjna i które gwarantuje równe traktowanie języków urzędowych [Koskinen 2000: 49, 51]. Przyjmując za punkt odniesienia wywierane skutki prawne, Arturo Tosi posługuje się określeniem „obowiązkowa ekwiwalencja prawna”, gdyż poszczególne wersje językowe mają taką samą moc prawną i obywatele UE mogą się na nie powoływać

bez względu na to, czy między wersjami istnieje ekwiwalencja lingwistyczna co do znaczenia, czy też nie [2002: 180].

Jakość tłumaczenia – kryteria oceny i błąd tłumaczeniowy

Jednym z kryterium oceny jakości tłumaczenia unijnego – zgodnym z normami rynkowymi – jest spełnienie przez tłumaczenie potrzeb i oczekiwań odbiorców tłumaczenia [szerzej Strandvik, 2015]. Za fundamentalny wyznacznik jakości oraz skuteczności tłumaczenia prawa unijnego przyjmuje się jego jednolitą wykładnię i stosowanie w państwach członkowskich [Šarčević, 1997: 72], czy też osiągnięcie takiego samego skutku prawnego we wszystkich wersjach językowych [Pozzo, 2012]. Błędem krytycznym w tłumaczeniu jest błąd, który prowadzi do niezamierzonego odmiennego uregulowania praw i obowiązków podmiotów prywatnych i publicznych w państwach członkowskich [Kapko, 2005: 2], np. przetłumaczenie *5 miesięcy* zamiast *5 lat* czy *papryka* zamiast *pieprz* w taryfie celnej. Błędy gramatyczne czy stylistyczne mają z reguły mniej poważne konsekwencje.

Językowy obraz świata

W tekstach unijnych występuje neutralizacja kulturowa i swoista deterytorializacja. Takie zjawiska prowadzą często do powstania nowego terytorium kulturowego z częściową transplantacją struktur składowych [Lull, cyt. za Craith, 2006: 50]. W kontekście unijnym wykształciła się nowa europejska kultura prawna [por. Graziadei, 2015]. Jest to hybrydowa kultura paneuropejska bazująca na prawnym dorobku unijnym *acquis* [Wagner, 2000: 3], wspólnej europejskiej kulturze prawnej *ius commune* [Jopek-Bosiacka, 2010: 236] oraz syntezie kultur prawnych poszczególnych państw członkowskich. Wkład kultur krajowych nie jest równorzędny – największy wpływ na prawo unijne odegrały kultury francuska i niemiecka oraz w późniejszym okresie kultura angielska [Mattila, 2006: 107]. Podsumowując, z poddanych neutralizacji kulturowej tekstów unijnych wyłania się ponadnarodowy hybrydowy obraz świata – a raczej obraz „Europy”.

Podsumowanie i wnioski

Jak wykazano powyżej, tłumaczenie prawa międzynarodowego, w szczególności prawa unijnego, istotnie odbiega od typowych sytuacji tłumaczeniowych i wymaga przededefiniowania podstawowych pojęć przekładowstwa, takich jak: tekst źródłowy i tekst docelowy (wersje językowe), proces tłumaczenia (wieloetapowy i wielojęzyczny proces legislacyjny), ekwiwalencja (ekwiwalencja *a priori*/egzystencjalna) czy jakość tłumaczenia (jednolite stosowanie i wykładnia prawa). Ze względu na złożony układ czynników politycznych, ideologicznych, proceduralnych, prawnych i instytucjonalnych tłumaczenie prawa unijnego stanowi odrębną kategorię i wymaga własnych ram teoretycznych oraz modelu opisu. Autorka zgadza się z tezą Anne Lise Kjær, iż tradycyjne teorie tłumaczenia prawnego są nieadekwatne do opisu przekładu prawa unijnego [2007: 70, 80]. Wypracowanie adekwatnych ram teoretycznych powinno być osadzone w badaniach empirycznych prowadzonych różnymi metodami, gdyż złożoność zjawiska wymaga eklektyzmu metodologicznego. Mimo skali i wagi zjawiska oraz jego atrakcyjności teoretycznej przeprowadzono dotychczas stosunkowo niewiele badań empirycznych nad przekładem unijnym zarówno na gruncie polskim, jak i europejskim. Są one niezbędne do rzetelnego opracowania podstaw teoretycznych przekładu unijnego.

Badania sfinansowane ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych w ramach projektu badawczego SONATA BIS nr 2014/14/E/HS2/00782 pt. „Eurolekt – unijna odmiana języka polskiego i jej wpływ na polszczyznę urzędową”.

Bibliografia

- Baaij, C. J. W. (2010), „English Legal Discourse and the French Continuum”, w: Giannoni, D. S., Frade, C. (red.), *Researching Language and the Law – Textual Features and Translation Issues*, Peter Lang, Bern, ss. 263-274.
- Biel, Ł. (2014), *Lost in the Eurofog. The Textual Fit of Translated Law*, Peter Lang, Frankfurt am Main.

- Cao, D. (2007), „Inter-lingual Uncertainty in Bilingual and Multilingual Law”, *Journal of Pragmatics*, 39, ss. 69-83, [on-line] <http://dx.doi.org/10.1016/j.pragma.2006.08.005>.
- Craith, M. N. (2006), *Europe and the Politics of Language. Citizens, Migrants and Outsiders*, Palgrave MacMillan, Basingstoke, [on-line] <http://dx.doi.org/10.1057/9780230501898>.
- Doczekalska, A. (2009), „Drafting and Interpretation of EU Law – Paradoxes of Legal Multilingualism”, w: Grewendorf, G., Rathert, M. (red.), *Formal Linguistics and Law*, De Gruyter, Berlin, ss. 339-370.
- Dollerup, C. (2004), „The Vanishing Original”, *Hermes, Journal of Linguistics*, 32, ss. 185-199.
- Felici, A. (2010), „Translating EU Law: Legal Issues and Multiple Dynamics”, *Perspectives: Studies in Translatology*, 18 (2), ss. 95-108, [on-line] <http://dx.doi.org/10.1080/09076761003668289>.
- Frequently Asked Questions about DG Translation*, [on-line] http://ec.europa.eu/dgs/translation/faq/index_en.htm, 2.12.2015.
- Garzone, G. (2000), „Legal Translation and Functionalist Approaches: a Contradiction in Terms?”, [on-line] http://www.academia.edu/771698/Legal_Translation_and_Functionalist_Approaches_A_Contradiction_in_Terms, 1.09.2009.
- Graziadei, M. (2015), „Law, Language and Multilingualism in Europe: The Call for a New Legal Culture”, w: Šarčević, S. (red.), *Language and Culture in EU Law. Multidisciplinary Perspectives*, Ashgate, Farnham, 17-31.
- Hermans, T. (2007), *The Conference of the Tongues*, St. Jerome Publishing, Manchester.
- Jopek-Bosiacka, A. (2010), *Legal Communication: A Cross-Cultural Perspective*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Kapko, M. (2005), „Konsekwencje błędów w tłumaczeniu aktów prawa wspólnotowego na język polski”, *Prawo i Podatki Unii Europejskiej*, 11, ss. 2-8.
- Kjær, A. L. (2007), „Legal Translation in the European Union: A Research Field in Need of a New Approach”, w: Kredens, K., Goźdz-Roszkowski, S. (red.), *Language and the Law. International Outlooks*, Peter Lang, Frankfurt am Main, ss. 69-95.
- Koskinen, K. (2000), „Institutional Illusions. Translating in the EU Commission”, *The Translator*, 6(1), ss. 49-65.
- Koskinen, K. (2008), *Translating Institutions. An Ethnographic Study of EU Translation*, St. Jerome Publishing, Manchester.

- Mattila, H. E. S. (2006), *Comparative Legal Linguistics*, Ashgate, Aldershot, [on-line] <http://dx.doi.org/10.1075/target.21.1.09sar>.
- McAuliffe, K. (2012), „Language and Law in the European Union: the Multilingual Jurisprudence of the ECJ”, w: Solan, M. L., Tiersma P. M. (red.), *The Oxford Handbook of Language and Law*, [on-line] <http://dx.doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199572120.013.0015>.
- Pozzo, B. (2012), „Multilingualism and the Harmonization of European Private Law: Problems and Perspectives”, *European Review of Private Law*, 5/6, ss. 1185-1198.
- Prieto Ramos, F. (2014), „International and Supranational Law in Translation: From Multilingual Lawmaking to Adjudication”, *The Translator*, 20 (3), 313-331, [on-line] <http://dx.doi.org/10.1080/13556509.2014.904080>.
- Robertson, C. (2010), „EU Law and Semiotics”, *International Journal for the Semiotics of Law*, 23, ss. 145-164.
- Stefaniak, K. (2013), „Multilingual Legal Drafting, Translators’ Choices and the Principle of Lesser Evil”, *Meta. The Translators’ Journal*, 58 (1), ss. 58-65.
- Strandvik, I. (2015), „On Quality in EU Multilingual Lawmaking”, w: Šarčević, S. (red.), *Language and Culture in EU Law. Multidisciplinary Perspectives*, Ashgate, Farnham, ss. 141-165.
- Šarčević, S. (1997), *New Approach to Legal Translation*, Kluwer Law International, The Hague–London–Boston.
- Šarčević, S. (2001), „Preserving Multilingualism in an Enlarged European Union”, *Terminologie et Traduction*, 2, ss. 34-50.
- Šarčević, S. (2013), „Multilingual Lawmaking and Legal (Un)Certainty in the European Union”, *International Journal of Law, Language & Discourse*, 3 (1), ss. 1-29.
- Trosborg, A. (1997), „Translating hybrid political texts”, w: Trosborg, A. (red.), *Text Typology and Translation*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam–Philadelphia, ss. 145–158, [on-line] <http://dx.doi.org/10.1075/btl.26.12tro>.
- Wagner, E. (2000), „Translation of Multilingual Instruments in the EU”, [on-line] europa.eu.int/comm/translation/reading/articles/pdf/2000_tp_wagner.pdf, 7.04.2006.
- Wagner E., Bech, S., Martinez, J. M. (2002), *Translating for the European Union Institutions. Translation Practices Explained*, St. Jerome Publishing, Manchester.

STRESZCZENIE**Tłumaczenie prawa unijnego a centralne pojęcia przekładoznawstwa**

Celem artykułu jest 1) zbadanie specyfiki przekładu unijnego w świetle centralnych pojęć przekładoznawstwa, a także 2) próba syntezy licznych opracowań na temat przekładu unijnego. Prawo unijne stanowione jest w 24 językach urzędowych i obowiązuje w 28 państwach członkowskich. Jego tłumaczenie ma status autorytatywny. Ze względu na złożony układ czynników politycznych, proceduralnych, prawnych i instytucjonalnych tłumaczenie prawa unijnego stanowi wyzwanie dla centralnych pojęć translatoryki, takich jak: tekst źródłowy i tekst docelowy (wersje językowe), proces tłumaczenia (wieloetapowy i wielojęzyczny proces legislacyjny), ekwiwalencja (ekwiwalencja *a priori*/egzystencjalna) czy jakość tłumaczenia (jednolite stosowanie i wykładnia prawa). Autorka postuluje, że przekład prawa unijnego jest odrębną kategorią wymagającą własnych ram teoretycznych.

Słowa kluczowe: tłumaczenie unijne, prawo unijne, teoria tłumaczenia, ekwiwalencja, jakość tłumaczenia

SUMMARY**Translation of EU law versus the central concepts of Translation Studies**

The objective of the paper was: (1) to analyse EU translation in light of central concepts of Translation Studies, and (2) to attempt a synthesis of numerous studies on EU translation to describe its distinctive features. EU law is adopted in 24 official languages and is applied in 28 Member States. The translation of EU law has an authoritative status. Owing to a complex array of political, procedural, legal and institutional factors, the translation of EU law poses a challenge to central TS concepts, such as a source text and a target text (versus language versions), a translation process (translation as part of a multistage and multilingual drafting

process), equivalence (a priori/existential equivalence) and translation quality (uniform application and interpretation of law). The author posits that the translation of EU law is a unique category which requires its own theoretical framework.

Keywords: EU translation, EU law, translation theory, equivalence, translation quality